

Rapport 3 van commissie 7 betreffende de instructie van de particuliere synode van het Oosten inzake herindeling classes (8.07)

De instructie, die zijn oorsprong heeft in de classis Amersfoort, vraagt een onderzoek naar de wenselijkheid en mogelijkheid van een landelijke classicale herindeling. Als belangrijkste argument wordt genoemd dat sommige classes groot in omvang zijn, wat belemmerend is voor een goed geestelijk gesprek. Daarnaast wordt gesignaleerd dat classisgemeenten geografisch soms ver uit elkaar liggen en dat de getalsmatige verhoudingen tussen classes en particuliere synodes steeds meer divergeren. De classis Utrecht heeft per brief haar steun voor dit voorstel uitgesproken en tevens gewezen op de wens van een aantal gemeenten om een ‘classis voor het zuiden’ op te richten vanwege de overeenkomst in context voor de kerken onder de rivieren.

Uw commissie begrijpt de verschillende overwegingen die aan dit verzoek ten grondslag liggen. Met name de classes Amersfoort (18 kerken), Utrecht (18) en Rotterdam (17) zijn omvangrijk. De classis Utrecht strekt zich uit tot Antwerpen, Bunde en Renswoude. De classis Amsterdam omvat 2475 leden, de classis Zwolle 15227, wat beduidend meer is dan de hele PS van het Westen (9703) of van het Zuiden (13564; *Jaarboek 2019*, pag. 180). De commissie heeft geen onderzoek gedaan naar de vraag in hoeverre er sprake is van toenemende divergentie. Terecht merkt de instructie immers op dat getalsmatige verhoudingen in de kerk van Christus niet doorslaggevend zijn. Voor sommige praktische problemen zijn praktische oplossingen te vinden. Zo kan een classis of PS op een centrale locatie vergaderen. Voor een deel zijn deze problemen ook bij een herindeling moeilijk op te lossen: gemeenten als Antwerpen, Bunde en Den Helder blijven excentrisch gelegen ten opzichte van de meeste andere kerken.

Het lijkt uw commissie wenselijk dat een eventuele herindeling goed wordt onderzocht. Wij voegen aan de overwegingen van de instructie graag enkele gedachten toe:

1. De instructie lijkt vooral in te zetten op vermindering van het aantal kerken in een classis. Die insteek neemt uw commissie bewust niet op voorhand over. Een te grote classis is onwenselijk met het oog op het onderlinge, geestelijke gesprek. Een te kleine classis (in aantal gemeenten en leden) is echter ook onwenselijk met het oog op aanwezige kennis. Wanneer de particuliere synode een kleinere rol krijgt of zelfs zou verdwijnen (zoals deputaten kerkorde en kerkrecht en de commissie kleine kerken overwegen, 9.16/101-104; 9.30/51-52), of wanneer de classis een grotere rol en meer bevoegdheden krijgt (zoals de commissie kleine kerken voorstelt, 9.30/52, 56-57), is des te meer een voldoende grote classis nodig vanwege de gewenste theologische en kerkrechtelijke expertise en ervaring.
2. Bij een classicale herindeling is het mogelijk wenselijk om ook de grenzen van de particuliere synodes te heroverwegen.
3. De classis Utrecht wijst op de overeenkomst in context voor een aantal gemeenten ten zuiden van de grote rivieren (al blijft ook dan de reisafstand groot!). Uw commissie merkt hierbij op dat pionieren en kleine gemeenten ook risico's met zich meebrengen. De aanwezigheid in een classis van grotere, gevestigde kerken én kleinere (zendings)gemeenten lijkt ons wederzijds zinvol.
4. Het lijkt uw commissie van belang om bij een onderzoek naar wenselijkheid en mogelijkheid van een classicale herindeling ook de classes (en particuliere synodes) zelf te raadplegen.

De gemeente van Bunde-Meerssen schrijft over de procedure van het oprichten van een nieuwe classis. Men wijst daarbij op art. 41 lid 2 K.O.. Strikt genomen gaan die bepalingen echter alleen over een overgang van een kerk naar een andere (verondersteld is: bestaande) classis. Omdat het oprichten van een nieuwe classis ingrijpender is en omdat de instructie van de PS van het Oosten een bredere overweging vraagt, lijkt het uw commissie voor de hand liggen dat een besluit hiertoe op de generale synode genomen wordt, die immers uiteindelijk de kerkelijke ressorten vaststelt (art. 41 lid 2g K.O.).

Voorstel tot besluit

10 De generale synode

heeft kennisgenomen van

1. de instructie van de particuliere synode van het Oosten, d.d. 26 april 2019;
2. het rapport van de door haar ingestelde commissie;

15 heeft gehoord

de bespreking op de vergadering;

constateert

1. dat de omvang van sommige classes als een belemmering wordt ervaren voor het onderlinge, geestelijke gesprek;
2. dat het aantal gemeenten en gemeenteleden dat een classis of particuliere synode omvat sterk uiteenloopt;
3. dat de geografische spreiding van de kerken over de classes een aantal (vaak historisch gegroeide) bijzonderheden bevat;
- 25 4. dat bij een aantal gemeenten in het zuiden de wens leeft om in classicaal verband samen op te trekken vanwege de overeenkomst in context;

overweegt

1. dat een te grote classis onwenselijk is met het oog op het onderlinge gesprek op de classisvergadering;
- 30 2. dat een te kleine classis eveneens onwenselijk is met het oog op aanwezige kennis en ervaring;
3. dat getalsmatige verhoudingen binnen de kerk van Christus zeker niet doorslaggevend zijn, maar aan de andere kant ook niet onbelangrijk;
- 35 4. dat te rekenen is met de historische achtergrond van geografische bijzonderheden in de classisindeling, maar dat deze heroverwogen kunnen worden;
5. dat een eventuele grotere classicale herindeling grondige overweging en voorbereiding vraagt;
- 40 6. dat het voor de hand ligt dat een grotere classicale herindeling en het vormen van nieuwe classes door de generale synode worden besloten, omdat het vaststellen van de kerkelijke ressorten uiteindelijk berust bij de generale synode (art. 41 lid 2g K.O.);

spreekt uit

45 dat de wenselijkheid en mogelijkheid van een classicale (en eventueel particulier-synodale) herindeling en het vormen van nieuwe classes nader onderzoek behoeft, waarbij ook de classes (en particuliere synodes) zelf geraadpleegd zouden moeten worden;

besluit

- 50 1. deputaten kerkorde en kerkrecht op te dragen zich te bezinnen op de wenselijkheid en mogelijkheid van een landelijke classicale (en eventueel particulier-synodale)

herindeling en, indien herindeling wenselijk en mogelijk is, in overleg met classes en particuliere synodes voorstellen te ontwikkelen voor de concrete vormgeving hiervan en daarover aan de generale synode van 2022 te rapporteren;

2. van dit besluit kennis te geven aan de PS van het Oosten en de classis Utrecht.

5

A. Versluis, rapporteur